

GESTALTNINGSPROGRAM TYFTER 1:19M.FL.

2015-01-29

INNEHÅLL

Inledning	3
1. Social Hållbarhet	5
2. Trygghet	6
3. Ekosystemtjänster	7
4. Området idag	8
5. Framtidens Diseröd	10
6. Rörelser & ankomst	12
7. Offentliga rum	14
8. Diserödsvägen	16
9. Olvonvägen	18
10. Bostadsgatan	20
11. Bebyggelse	22

Medverkande

WHITE ARKITEKTER AB

Anders Jurin, arkitekt

Josefine Wikholm, arkitekt

Joel Hördin, landskapsarkitekt

KUNGÄLVSKOMMUN

Lena Hasselgren, planarkitekt

Agneta Atterskog, planhandläggare

INLEDNING

Detta gestaltungsprogram är en del av förslag till detaljplan för bostäder inom Tyfter 1:19 och behandlar utemiljön tillsammans med gatorna och bostadsbebyggelsen. Innehållet i programmet kan komma att bearbetas under planarbetet och är därmed öppet för förändringar.

Att utveckla Diseröd norrut på tomten Tyfter 1:19 är en del av utvecklingen av Diseröd som en serviceort. Det nya området är en viktig del för att tillföra nya bostäder och boende och därmed stärka centrum och tillföra underlag ny service. Närheten till rekreation, natur och djurliv är betydelsefulla kvalitéer som befolkningen i Diseröd lyfter fram som ett av de främsta skälen till varför man bosatt sig på orten. Dessa kvaliteter tror vi kan vara några av de främsta argumenten till inflyttning i området och bör därför tas med i framtida utveckling, att spara delar som ger karaktär och identitet till platsen samtidigt som nya generationer ges möjlighet att bo i området. Men det handlar lika mycket om att de som blir äldre i Diseröd idag ska kunna ges möjlighet att flytta in ett mindre boende utan att behöva lämna Diseröd och den gemenskap och sammanhang som släkt, vänner eller grannar kan ge.

1 SOCIAL HÅLLBARHET

För att Diseröd ska kunna vara ett socialt hållbart samhälle behöver Diseröd utvecklas. Detta kräver att, enligt kommunens beräkningar, Diseröd växer med uppemot 300 bostäder. Planen innefattar en sammanhållet utbyggnad om ca 240 bostäder. I utbyggnaden har vi eftersträvat en lösning där de för Diserödsborna uppskattade naturkvaliteterna vävs in och fortsätter vara tongivande för orten. Ett sammanhållet Diseröd där befintlig bostadsbebyggelse kopplas samman med ny bostadsbebyggelse, ångar och rekreationsstråk.

Den föreslagna bebyggelsen är en blandad bostadsbebyggelse som består av villor, radhus och flerbostadshus. Denna blandning passar olika människor beroende på vilken livssituation man är i och vilken tid i livet. Detta stödjer tanken om att blanda olika grupper av människor och skapa ett sammanhållet samhälle.

Området har en grundstruktur och skala som främjar möten mellan människor. Ett område som är mindre bilberoende än brukligt och som ger förutsättningar för de boende att ses på gatan, på gång- eller cykelbanan och i de gemensamma allmänna rekreationsområden som finns i förslaget.

2 TRYGGHET

Det är viktigt att skapa trygghet i området. Det handlar om att skapa väl upplysta områden samtidigt som att det finns många "ögon" på platsen som kan se om något händer. Den nya bebyggelsen skapar dessa ögon och tillsammans med en väl anpassad belysning skapas en möjlighet att röra sig i området på kvällarna och känna sig trygg. När man rör sig i området ska huvudstråken vara väl upplysta. Bygatan föreslås utformas med en småskalig belysning som inte bländar. Med lägre stolpar så skapar man en mänsklig skala. Bostadsgatan får en utformning som är på fotgängarens villkor. Bostädernas entréer orienteras mot lokalgatan för att göra den levande och aktiverad. Trygghet hänger mycket samman med en viss social kontroll där grannar känner varandra och möjligheten finns att ses i det offentliga rummet.

Det är även viktigt att stråk genom naturrummet som knyter ihop de olika bostadsdelarna är väl upplysta. Det ska kännas tryggt att gå och cykla till och ifrån bostadsområdet. Längs Olvonvägen och Diserödsvägen skapas därför väl upplysta gång- och cykelbanor.

3 EKOSYSTEMTJÄNSTER

Ekosystemtjänster är tjänster som naturens ekosystem och organismer gratis tillhandhåller oss människor.

Samhällsvinster:

- Spara pengar och energi; genvägar i resurskrävande system
- Friskare befolkning
- Minskar den negativa klimatpåverkan

I och med exploatering av området skapas hårdgjorda ytor i form av tak och gator. Detta ökar mängden dagvatten som behöver tas om hand i området. Med ett öppet dagvattensystem och naturlig infiltrering kan vi ta del av naturens ekosystemtjänster för rening av dagvattnet tillsammans med ekonomiska vinster i att slippa bygga fördyrande va-system. Gatorna utförs delvis med gräsarmering för att öka infiltreringen av dagvatten och tillföra grönska. I området finns i dag befintliga diken. Dessa behålls i stor utsträckning i den nya gestaltningen och utvecklas med översvämningssytor för att kunna fördröja och rena den ökade mängden dagvatten som tillkommer. Dagvattensystemet skapar också ytor för rekreation.

För att ytterligare fördröja dagvatten kan taken byggas med sedumtak. Dessa kan också öka den biologiska mångfalden i området.

I området finns ytor tillgängliga som kan användas för odling. Detta ger mat skapar också ett socialt värde för de boende i området.

Området

Åkrar i dagens område

4 OMRÅDET IDAG

Det aktuella området Tyfter 1:19 är idag ett jordbruks och ängslandskap. Över åkrarna går viktiga promenadstråk som leder till populära rekreationsområden i norr.

Det öppna området omringas av bebyggelse i söder och en skogsbeklädd höjd i norr. De öppna ytorna sluttar ner mot ett dike som leder genom området.

I området finns en motionsslinga och elljusspår. Slinga korsar Tyfter och löper sedan genom naturområdet.

För att komma upp till området åker man via Diserödsvägen som går genom ett befintligt bostadsområde.

Planområdet omfattas också av Olvonvägen där befintlig gata, som idag är en återvändsgränd och tillfart till bostadsområden, blir en ny entré till Tyfter. Denna passerar en höjd med en populär pulkabacke som vägen anpassas till för att minimera påverkan på området.

Diserödsvägen som gränsar mot Tyfter. På vänster sida villabebyggelse.

Åkerholmar i landskapet

Grusstig och belyst motionsslinga genom Tyfter som leder till friluftsområdet i norr.

Gröna kopplingar och samanhållna gröna rum, gröna kvarter, huvudgata och finmaskigt g/c-nät

5 FRAMTIDENS DISERÖD

I den nya planen är ambitionen att ta till vara de natur- och rekreationsnära kvaliteter som anses vara ortens styrka. Bebyggelsestrukturen är tät med mindre trädgårdar. Detta ställs i kontrast till naturen och grönsåk som löper igenom området. Detta ger oss en tät bystruktur men mycket grönska. För att knyta samman det befintliga Diseröd med naturområdet i norr skapas gröna korridorer som delar upp de nya bostadskvarteren. Detta gör att Diseröd präglas av naturkvalitéerna även i framtiden. Resultatet blir en yttre grönska som utgörs av naturmark och parkområden. Mellan dessa ytor skapas den inre grönskan som utgörs av de nya bostäderna och deras trädgårdar. Genom området löper en bostadsgata som skapar en viktig struktur och mötesplats i området. Längs stråken och genom bostadskvarteren skapas möjligheterna för ett finmaskigt nät av gång- och cykelbanor.

ELLJUSSPÅR

LEK OCH ODLING

ÅKERHOLMEN

BYGATAN

BÄCKEN

LEK OCH ODLING

PULKABACKEN

OLVONVÄGEN

Dagens ankomst ifrån Diserödsvägen till vänster och dagens Olvonvägen till höger

6 RÖRELSER & ANKOMST

En första etapp föreslås få sin tillfart via Diserödsvägen. Resterande del av området föreslås få en ny entré genom en utbyggnad av dagens Olvonvägen. Både den nya Olvonvägen och Diserödsvägen anpassas för att skapa hög tillgänglighet för gående och cyklister. I planområdet skapas stigar och gångvägar som går längs bäcken och knyter samman de olika bostadsdelarna samt leder ut i naturområdet.

7 OFFENTLIGA RUM

SPARADE NATURVÄRDEN: ÖPPENHET OCH NATURSTRÅK

I planskissen är vår ambition att ta till vara de natur- och rekreationsnära kvaliteter som anses vara ortens styrka. Naturstråk till rekreationsområde och ängslandskap har vävts in i utbyggnaden av Diseröd så att naturkvalitéerna präglar Diseröd även i framtiden, och rent av binder samman befintliga Diseröd med ny bebyggelse. "Dalens" bäck hålls ihop av sammankopplade öppna naturytor.

DEN STORA ÄNGEN

Den stora ängen kopplar samman befintliga Diseröd med utbyggnaden, den kopplar också den uppskattade ädellövsskogen och pulka-backen till ett större naturlandskap. Mindre platser för aktivitet skapas på ängen, såsom lekplats, eller plats för fria aktiviteter. Genom att anlägga grusade stigar längs bäcken, erbjuds en kortare promenad eller cykeltur för barn.

En stor samanhållen äng behålls i området

DAGVATTENHANTERING

Bäcken är ett stråk med gestaltade rekreativa kvalitéer. Här ska man kunna lyssna på och leka med vattnet, strosa längs med vattnet eller stanna till och sitta ned. Kring bäcken finns ytor som kan översvämmas vid stora vattenflöden. Det blir på så sätt en del av fördröjningen och reningen av dagvattnet samtidigt som det skapar trevliga platser.

ÅKERHOLME OCH SOLIDTRÄD

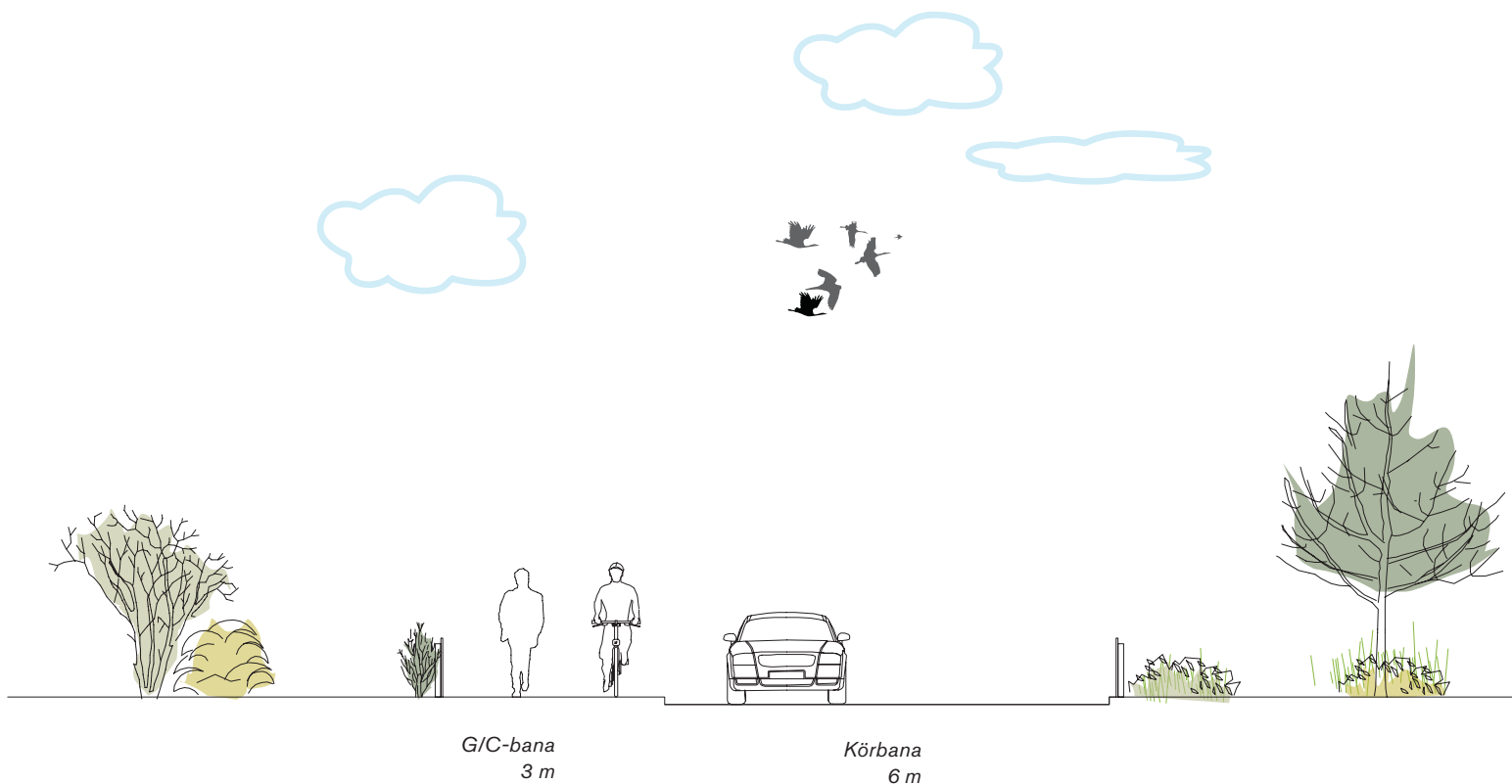
I det öppna landskapet finns speciellt vackra naturinslag som sparas och får skapa små platser runt omkring sig, som åkerholmen och vackra solitära träd.

ODLING

Inom planområdet möjliggörs även ett antal mindre flerfamiljshus där de boende kommer att sakna egna uteplatser. Genom att skapa odlingsytor i anslutning till husen ges möjlighet till rekreation och social samvaro. Här finns också plats för att skapa lekplatser.

I området skapas vägar och stigar där barnen kan röra sig tryggt. I området skapas möjligheter för odling.

8 DISERÖDSVÄGEN

Diserödsvägen är idag en gata som kantas av säckgator. Det finns trottoar på båda sidorna av gatan men den upphör på ena sidan i backen som går ner till centrum. På andra sidan går gång och cykelbanan ut i naturområdet sidan om vägen. Diserödsvägen föreslås att användas som angöring för den tänkta första etappen i Tyfter. I den föreslagna nya gatan smalnas körbanan av något för att få ner hastigheten. På båda sidorna breddas trottoaren för att möjliggöra möte av en fotgängare och cyklist. I korsningarna är trottoaren upphöjd för att prioritera fotgängaren och cyklisten. I backen fortsätter g/c-banan ner på båda sidorna.

Ny G/C-bana

9 OLVONVÄGEN

Olvonvägen föreslås flyttas en bit in i naturmarken nordväst om befintlig bebyggelse. Den nya placeringen gör att gatan istället för en bygata får en gestaltning av en gata som går genom landskapet. Karaktären och skogen som finns norr om vägen förs över till den södra sidan så att upplevelsen blir att köra igenom en skog och närmare det nya bostadsområdet öppnas ängen upp.

Trafiklösningen, framtaget av ÅF, behålls. Gångbanan är placerad på norra sidan och stämmer bäst överens med att gångbanan framförallt kommer att användas för att komma till det nya området. En ensidig placering av gångbanan försvårar rörelsen för de befintliga bostadsområdena söder om Olvonvägen om de t.ex. ska till pulkabacken. Därför läggs en gångbana intill de befintliga bostäderna vilket möjliggör en trygg förflyttning mellan de upphöjda övergångarna på den nya Olvonvägen.

Ny gângbana

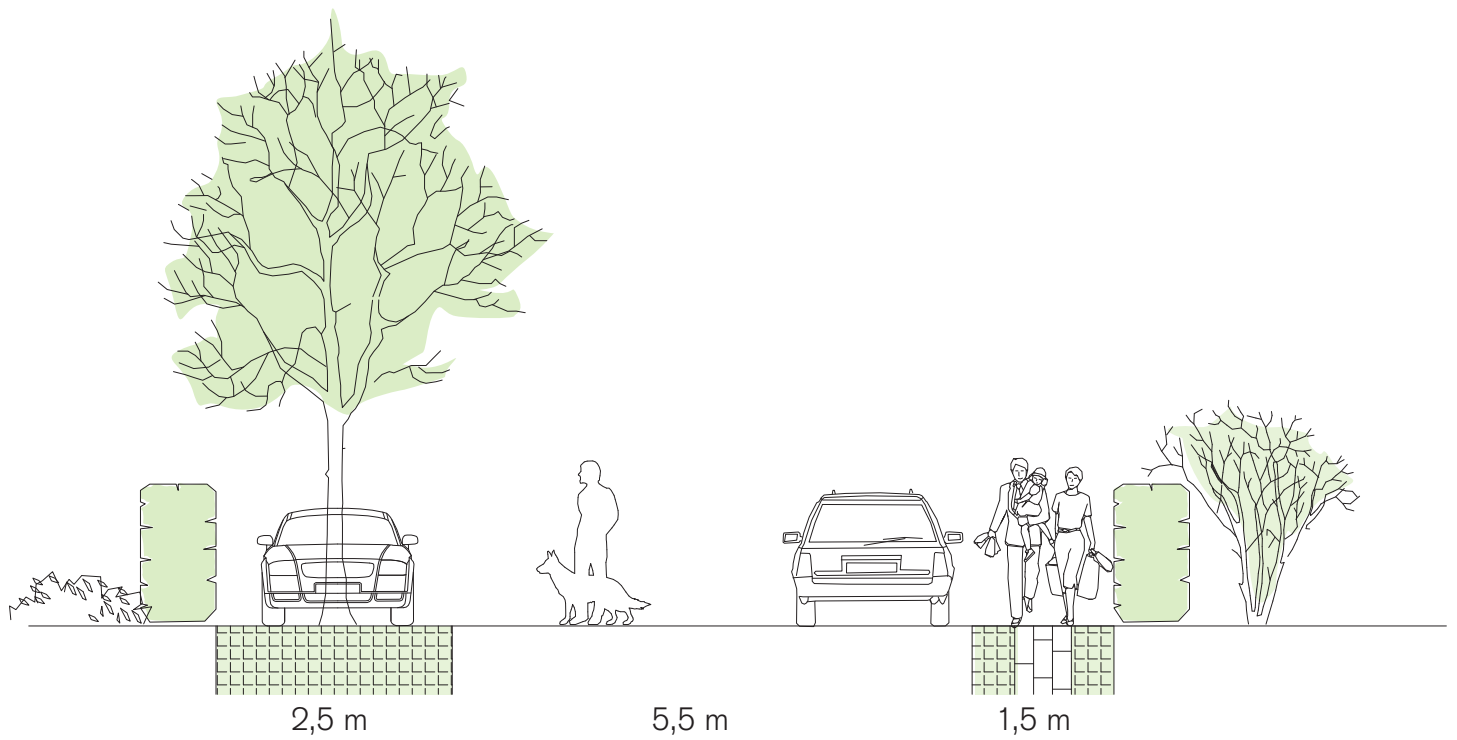
10 BOSTADSGATAN

BEBYGGELSE LÄNGS BYGATA

Bebyggelsen samlas kring en bygata som sträcker sig genom hela området. Bygatan är ett gemensamt rum med en samlande social känsla och den tar hand om all angorning med bil. Den placeras så att den i minsta mån stör den rekreativa upplevelsen. Bygatan kan byggas ut etappvis, precis som bostadsöarna. I startskedet kan Diserödsvägen användas inom ramen för överrenskommen belastning på Diserödsvägen.

FINMASKIGT GC-NÄT

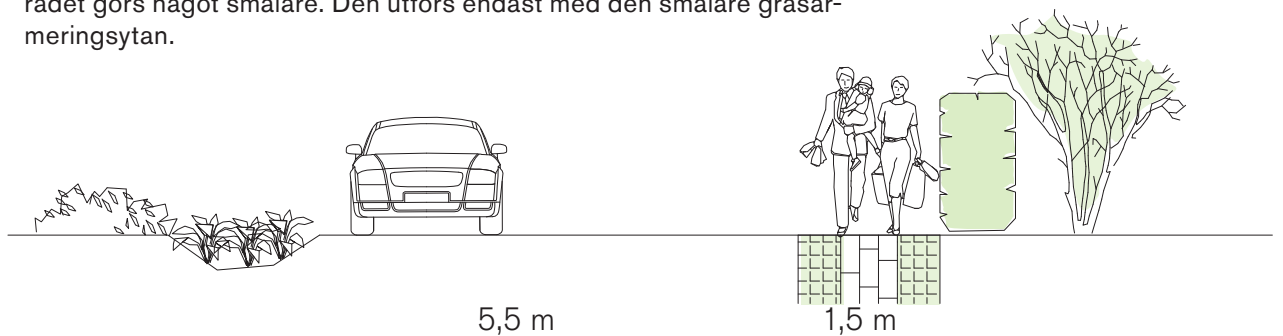
Det är mycket viktigt att det är lätt att hitta och förflytta sig för den som vill gå eller cykla. Barn och ungdomar ska på ett säkert sätt kunna ta sig till skola, kompisar eller liknande utan att känna sig begränsade. Vi föreslår därför ett finmaskigt nät av rekreationsstråk och cykelvägar som kompletterar bilvägarna inom planen och ansluter till befintligt Diseröd centrum.

Föreslagen gatusektion för Bygatan genom nya Diseröd.

GATAN

Gatan utformas med en körbana på 5,5 m. Gatan föreslås inramas av häckplanteringar och kantas av två remsor med gräsarmering. Ena sidan görs bredare för att möjliggöra parkering. Den sidan utförs även med trädplanteringar. Andra sidan görs något smalare. Gräsarmeringen på denna sidan kompletteras med en betongplatta för att öka tillgängligheten. Ytorna utförs i en nivå för att möjliggöra en enkelförflyttning över ytan. Detta ska vara en gata som prioriterar fotgängaren. Sidogator i området görs något smalare. Den utförs endast med den smalare gräsarmeringsytan.

Föreslagen gatusektion för sidogator i nya Diseröd.

*Bygatan utförs med sidoremsor med gräsarmering och ett mindre föreslaget träd, Naverlönn (*Acer campestre*)*

Bebyggelsen ska ha en naturlig koppling till ängsmarken

11 BEBYGGELSE

KONCENTRERADE BEBYGGELSEÖAR I NATUR

Den föreslagna planen innefattar småskalig bebyggelse i 1-2,5 våningar grupperad i mindre grupper. Grupperna är skilda från varandra genom de befintliga stråk som leder över ängarna. På så sätt sparas den tydliga naturupplevelsen för dagens Diserödsbor. Naturstråken fortsätter att vara naturliga kopplingar mellan befintliga Diseröd och rekreationsområdet i norr. Till bebyggelsen finns det goda förutsättningar att koppla odlingsmöjligheter där de boende kan mötas och stärka gemenskapen i området. De nya husen ska ha en tydlig och naturlig koppling till ängsmarken eller skogsbrynet utanför fönstret. På så sätt blir omgivningen en stor del i upplevelsen inne i husen.

Den moderna ladan med integrerad parkering, Öjersjö, ABAKO Ark.

Tät radhusbebyggelse, Viken, Skåne, Vandkunsten Ark.

BEBYGGELSEBLANDNING

Bebyggelsen blandas inom respektive "bostadsö", och innefattar villor, parhus, radhus och gårdshus. Små flerfamiljshus kan innehålla lägenheter i 2,5 plan och kan innehålla hyresrätter eller bostadsrätter. Framför allt kan de erbjuda olika boendeformer för olika skeden av livet. Miljöhus ligger insprängt i bebyggelsen och bör utformas med hänsyn till kringliggande hus och landskap.

MATERIALVAL

Trä som byggmaterial har många miljöfördelar. Det är ofta också både väsentligt lättare och billigare att bygga i trä än i andra material. Trä är därför ett mycket fördelaktigt val vad gäller resurshushållning, energianvändning, koldioxidutsläpp och avfall sett ur ett livscykelperspektiv. Men även andra material kan vara lämpliga ur såväl miljöhänsyn som ur gestaltningsynpunkt.

Trähusbebyggelse som flerbostadshus Gävle, White Ark.

Flerbostadshus i trä, Vällingby, Kjellander & Sjöberg Ark.

Små kompakta moderna radhus med natur i fonden. White Ark.

